

Pensioen en zekerheid?

Algemeen

Door de daling van de beurskoersen, de lage rente- en de stijgende levensverwachting bestaat er een serieus tekort bij pensioenfondsen..

Het huidige pensioencontract legt eenzijdig de nadruk op nominale pensioentoezeggingen.

Nominale zekerheid is duur bij de huidige lage rente; bovendien bieden nominale pensioenen een slechte bescherming tegen het inflatierisico. De feitelijke koopkracht van het toekomstige pensioen is daarmee onzeker. Een goed pensioen is een reëel pensioen, maar ook een risicodragend pensioen. Zonder risico's zijn de beleggingsrendementen te laag om een degelijk pensioen te kunnen bieden.

Belangenafwegingen

Een van de meest ingewikkelde vragen op dit moment en hét knelpunt tijdens het overleg tussen de sociale partners is hoe om te gaan oude nominale pensioenrechten. Het samenvoegen van oude en nieuwe rechten in één systeem voorkomt dat oude rechten achterblijven in een apart vermogen. De oude pensioenrechten moeten dan separaat beheerd en geadmistreerd worden. Dit geeft veel kans op fouten en is tevens kostbaar.

Zo komen we tot de situatie dat er een goede afweging gemaakt moet worden tussen het algemene belang en de betrokken individuele belangen. Algemeen belang betekent solidariteit of in ieder geval collectief belang. Per individu wordt de afweging gemaakt, wat de persoonlijke consequenties zijn. Als wordt aangegeven dat de belangen van alle deelnemers en gepensioneerden op evenwichtige wijze behartigd moeten worden, dan is de uitdaging groot.

Uitgangspunten pensioenoverleg

De uitgangspunten van de sociale partners bij de onderhandelingen zijn de afgelopen periode met name ingestoken op herstel van de balans tussen betaalbaarheid en zekerheid. Ook het stimuleren van langer doorwerken en het bieden van meer flexibiliteit is van groot belang.

Het gaat nog spannend worden of het pensioenakkoord 2011 de finish gaat halen. Ondanks het feit dat de belangenafwegingen richting de achterban van de sociale partners een grote rol spelen, hopen wij van harte dat er een kwalitatief hoogwaardig pensioenakkoord gerealiseerd gaat worden. Risico's dienen over de gehele linie bij alle leeftijds categorieën en gerechtigden verdeeld te worden.

Risico v.s. opbrengsten

Aangezien de risico's van lang(er) leven bij de deelnemers terecht komen en indexaties (lees: koopkrachbehoud) steeds meer onder druk staan, volgt de vraag of we niet risicovoller met ons pensioengeld moeten omgaan.

Dit in tegenstelling tot pensioenuitvoerders, die steeds minder beleggingskeuze bij pensioenverzekeringen bieden.

Garantie of beleggingen

De kern van het probleem zit de term “zorgplicht” (artikel 52 van de Pensioenwet) en “prudent beleggen” (artikel 135 van de Pensioenwet).

Wat is prudent beleggen?

Prudent beleggen is het zorgen voor de beleggingen alsof ze van jezelf zouden zijn. Dit houdt in dat er voor de uitvoerder de volgende voorwaarden gelden:

1. Het in de gaten houden van de gelopen risico's, rendementskansen en de resterende looptijd.
2. Zorgen voor goede informatie vooraf, zodat de consument een juiste keuze kan maken en je hierover samen kan afspreken welke risico's gewenst en niet-gewenst zijn.
3. Tijdens de looptijd van de polis moet de pensioenuitvoerder bijhouden of de afspraken over de gelopen risico's ook worden nagekomen en eventueel uit eigen beweging bijsturen.

Wat is zorgplicht?

Bij de uitvoering van een premieovereenkomst met beleggingsvrijheid is de pensioenuitvoerder verantwoordelijk voor de beleggingen en handelt daarbij overeenkomstig artikel 135 (prudent beleggen).

1. De pensioenuitvoerder biedt de deelnemer en de gewezen deelnemer de mogelijkheid de verantwoordelijkheid voor de beleggingen over te nemen.
2. Indien de deelnemer of de gewezen deelnemer de verantwoordelijkheid voor de beleggingen heeft overgenomen, adviseert de pensioenuitvoerder de deelnemer of de gewezen deelnemer over de spreiding van de beleggingen in relatie tot de duur van de periode tot pensioendatum, waarbij het beleggingsrisico kleiner wordt naarmate de pensioendatum nadert.

3. De pensioenuitvoerder onderzoekt ten minste een keer per jaar of de beleggingen van de deelnemer of de gewezen deelnemer zich binnen de op basis van het tweede lid gestelde grenzen bevinden en informeert de deelnemer en de gewezen deelnemer hierover.

Deelnemers die kiezen voor garantie, wordt mogelijk verkeerde zekerheid geboden. Niet alleen het risico van tegenvallers wordt uitgesloten, maar ook de kans op meevallers. Het nominale pensioen of kapitaal ligt dan vast en biedt geen enkel perspectief op enige indexatie.

Centraal Planbureau (CPB)

Het CPB geeft aan dat een veelgehoord argument is, dat de lage rentestand van dit moment een toevallige eenmalige gebeurtenis is en dat pensioenfondsen met een lange-termijnbeleggingshorizon zich niet door dergelijke kortetermijn fluctuaties in de rentestand zouden moeten laten leiden. Het CPB is hiervan niet overtuigd en ziet dat de rente al 20 jaar een duidelijk dalende trend vertoont. Een trend die verklaarbaar is uit dalende groei door lagere bevolkingsgroei, afnemende inflatie en overvloed aan besparingen door vergrijzing.

Zelfs het CPB is voorstander van een actiever beleggingsbeleid, ook op latere leeftijd om een koopkrachtbestendig pensioen te realiseren.

Conclusie

Pensioenuitvoerders hebben zich massaal gestort op het prudent beleggen. Het is absoluut terecht om de onwetende pensioendeelnemer te beschermen tegen excessieve keuzes op het gebied van pensioenbeleggingen.

Toch is het nog maar de vraag of het verstandig is om deelnemers in veel gevallen nog uitsluitend te laten kiezen uit de zogenaamde life-cyclefondsen (beperkte-of géén beleggingsvrijheid). Het is met name gericht op het zoveel mogelijk beperken van de aansprakelijkheid, terwijl de pensioendeelnemer eenvoudigweg goed en duidelijk geïnformeerd wenst te worden over rendementen, kosten en de afwijkingen ten opzichte van het oorspronkelijke doelvermogen.

Nu ook het Centraal Planbureau terechte opmerkingen maakt over het beleggingsbeleid en sociale partners meer risico's bij de deelnemer willen neerleggen, is een extra kritische blik op de pensioentoezegging én de mogelijk beleggingskeuzes zeker noodzakelijk.

*****

Noach A.G. van Beusekom MPLA/FFP

directeur Pensioendesk Nederland